

סימן ל"ו

אוצר החכמה

בענין מתנה שתחול ברכתו על כל דבר

בע"ה יום ב' לפרשת נח תשנ"א לפ"ק

ליד ידי היקר . . . . נר"ו

1234567

אחדשה"ט בידידות. הנה העיר כ' לענין כוונה בברכות, למה אין מועיל תנאי שהתנה פעם אחת בחייו שבכל פעם שמברך איזו ברכה תכלול בתוכה כל מה שימלך לאכול, ויהיה נחשב כאילו התנה כן בשעת הברכה ממש. וכמו שמצינו כעין זה במי שמתנה שלא יוחלו נדריו שידור, דמהני כדאיתא ביו"ד סי' רי"א, ומאי שנא הכא דלא. ונראה פשוט שאין לדמות כל הענינים יחד, דהנה לענין אפיית מצה לשמה איתא בביה"ל סי' ת"ס ס"א ד"ה וקטן, שאין צריך שיאמר לשם מצות מצוה בכל מצה ומצה אלא די שיאמר פעם א' ביום כי מה שיעשה היום יהיה לשם מצוה. ע"כ. ופשוט דלא מהני שיאמר פעם אחת בחייו שיהיה כן אלא רק בעת עסק המצות, ועי"ז יהיה כל העסק נחשב לשמה. ואף אם מפסיק מעט במשך היום מסתמא חוזר לכוונה הראשונה, ואף זה אינו פשוט כל כך. והנראה בזה דיש לחלק בסברא פשוטה בין דבר שצריך כונה באופן חיובית לבין דבר שהכונה באופן שלילית. ופשר הדברים הוא, שהנודר אינו צריך כוונה מפורשת על חלות נדרו אלא שלא ינגד דעתו להנדר, שיהא פיו ולבו שווין, וכן גבי שבועה בעינין האדם בשבועה, ולכן כאשר מוסר מודעה על נדר ושבועה וכן על מקח מהני לבטל הנדר וכו' דנחשב כנדר בלא דעת. אמנם היכא דבעינן דעת וכוונה באופן חיובי, שיכוון בפירוש לדבר מה כגון באפיית מצה וטוויית ציצית לא מהני מה שיחשוב מקודם כי למעשה לא נתכוון בשעת מעשה. ולכן המברך על דבר מאכל מן הסתם נכלל בה רק מה שמונח לפניו אלא א"כ מכוון בהדיא על שאר דברים ג"כ. אמנם לפי"ז יש לחקור עדיין בדין היסח הדעת. דרך משל האוכל אכילת עראי וגמר בדעתו שלא לאכול עוד, שנחשב זה להיסח הדעת ואם רוצה לאכול עוד צריך לברך שנית. ומה יהיה אם מתנה בפירוש מתחילת השנה שכל פעם שגומר בדעתו להפסיק אכילתו, לא יהיה חל כלל וכלל. וזה דומה למוסר מודעה על נדר או מקח. ומן הסתם גם זה לא יועיל, אמנם טעמא בעי. וח"א העירני כי היסח הדעת אינו ענין חיובי (כלומר שנעשה חלות של היסח הדעת, דומיא דנדר ושבועה) אלא ענין שלילי, שאין בדעתו לאכול עוד. וא"כ לא שייך להתנות שלא יחול מה שמסיח דעתו, כי בפועל הרי אין בדעתו לאכול עוד, ואזלא לה ברכתו. וצ"ע כעת.

והנני ידירו דו"ש